

Aurskog-Høland kommune
postmottak@ahk.no

Oslo, 21. september 2018

Uttalelse til

Aurskog-Høland kommuneplan 2018-2028

Det vises til «*Kom med innspill til kommuneplanen*» på Aurskog-Høland kommune sine nettsider. Høringen gjelder forslag til samfunnsdel, arealdel, vedlegg og bestemmelser for Aurskog-Hølands kommuneplan 2018-2028.

FNF Akershus synes Aurskog-Høland kommune har mange gode målsetninger for kommuneplanens arealdel. Vi savner henvisning til flere nasjonale og regionale føringer og ber om at disse blir inkludert. Vi er fornøyd med at kommunen vil tilrettelegge for arealeffektiv utbygging og grønn grense i møtet med befolkningsveksten. Vi minner om viktigheten av å fortette med kvalitet i områdene der boligutbyggingen skal bli størst. Det vil si å ha et godt kunnskapsgrunnlag om naturverdiene og bruken av området, ivareta sammenhengende grønne og blå strukturer og naturområder i nærheten av boligområder. Vi anbefaler kommunen implementere en satsing på friluftsliv for å bedre befolkningens fysiske og mentale helse Både gjennom å bli med på *Aktivitetssløftet* i regi av Akershus fylkeskommune og ved å samarbeide med frivilligheten i kommunen. Videre ber vi om drift og skjøtsel som fremmer folkehelse og biologisk mangfold. Til slutt påpeker vi at konsekvensutredningen for arealinnspillene er noe uklar.

Kort om hva FNF Akershus er opptatt av og hvorfor

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Akershus er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner i Akershus og har som hovedformål å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i fylket.

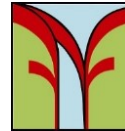
I vår tid dør arter ut tusen ganger raskere enn normalt. Den største trusselen er arealendringer. FNF Akershus er opptatt av å motvirke tap av biologisk mangfold, sikre leveområder og spredningskorridorer og sørge for at vi ivaretar økosystemtjenester.

Inaktivitet og psykiske plager er dagens største folkesykdommer. Opphold og fysisk aktivitet i naturen gir bedre folkehelse, både fysisk og mentalt. FNF Akershus er opptatt av tilgang til naturområder og god tilrettelegging for friluftsliv - som er et viktig lavterskeltilbud som kan brukes av alle, uansett alder og ferdigheter.

FNF Akershus er også opptatt av en kunnskapsbasert og åpen forvaltning slik at kommunens beslutningstakere sørger for en kommuneutvikling på best mulig grunnlag.

1. Innledning

FNF Akershus synes kommunen har god visjon og gode satsingsområder i kommuneplanen.

2. Samfunnsutvikling

2.1 Samfunnssikkerhet og beredskap

FNF Akershus er veldig fornøyd med at «*Klimatilpasning skal være et tema i kommunens planarbeid*» (s. 13). Spesielt siden Aurskog-Høland har flere myrområder i fylket. I flere år har det vært mye fokus på myr som naturtype og dens viktige oppgaver (f.eks. [Regjeringen](#), [Miljødirektoratet](#), [Representantforslag fra Venstre](#), [Sabima](#)). Myr er levested til utrydningstrua og viktige arter, store karbonlagre og en naturlig flomdemper fordi den holder på vann. Egenskapene til denne naturtypen gjør ivaretagelse av myr til et svært miljøvennlig tiltak. Eksempelvis kan karbon tilsvarende 250.000 tonn CO² være lagret i torva på bare én km² myr ([Sabima](#)). Utbygging eller tørrlegging av myr fører derfor til store utslipp av klimagasser. Det er derfor flott at kommunen har bevaring av myr i bakhodet i planprosesser, eksempelvis i vedleggets s. 19 angående Prestegårdsmosen, Løken.

2.2 Miljøvern

FNF Akershus synes kommunen har mange gode mål, delmål og strategier rundt punktet miljøvern.

Arealplanlegging og naturmangfold

Aurskog-Høland rommer mange områder med både utvalgte naturtyper, som skal tas ekstra hensyn til gjennom naturmangfoldloven, og andre verdifulle naturtyper. Av utvalgte naturtyper har kommunen områder med slåttemark og hule eiker. I tillegg finnes av andre naturtyper det bl.a. flere skogtyper rike på diversitet og myrområder.

For å ivareta naturmangfold er det avgjørende at det sikres noen urørte større grøntområder. Dette skyldes blant annet at en del arter (spesielt arealkrevende arter) kun kan overleve på lang sikt hvis arealene er store nok.

For å unngå tap av biologisk mangfold er det i tillegg nødvendig å sikre ivaretagelse av et nett av mindre naturområder (grønne lunger, kantsoner o.l.) med forbindelseslinjer slik at mange arter har mulighet for spredning i landskapet. Elve-nettverk og omkringliggende vegetasjon (kantsoner) i urbane, skogs- og jordbrukslandskap fungerer eksempelvis som nøkkelkomponenter i blå-grønn infrastruktur: De fremmer biologisk mangfold, leverer viktige økosystemtjenester (f.eks. rent vann, flomdemping) og er områder for rekreasjon og fritidsaktiviteter (f.eks. fiske, vandring, fugletitting). Det er derfor viktig å fortette med kvalitet: ivareta grønne lunger, korridorer og ferdselsårer for arter og befolkningen og ha et helhetlig perspektiv på arealplanleggingen i kommunen.

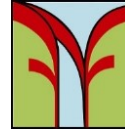
Kunnskap er viktig

Om det ikke allerede er planlagt temaplan eller kommuneplan for biologisk mangfold anbefaler vi at kommunen gjør dette. En slik plan sikrer at viktig natur i kommunen er kartlagt og dermed et godt kunnskapsgrunnlag for beslutningstagere. I tillegg er det viktig å sikre kompetanse i kommunen på natur slik at beslutningstagere får et godt kunnskapsgrunnlag og dermed også kan senke konfliktnivået i kommunal planlegging.

Kommentaren på s. 4 i denne uttalelsen, under Regionalt samarbeid under punkt 2.5 Bolig, er også viktig for naturverdier.

Bekjemp fremmede arter

Det er godt kjent at fremmede arter er en stor trussel mot biologisk mangfold ([Fremmedartslista](#)

[2018, Fremmede arter på fremmarsj, Miljødirektoratet, Handlingsplan mot fremmede arter, Fylkesmannen](#)). Regjeringen har som mål å unngå introduksjon og begrense spredning av fremmede skadelige organismer ([Fremmede arter](#)). Kommunene er ansvarlig for å sette inn tiltak slik at introduksjon og spredning av fremmede, uønskede ikke forekommer.

Vi mener:

- Kommunen bør etterstrebe å være [arealnøytral](#) og fortette med kvalitet for å sikre bærekraftig arealbruk med sammenhengende økosystemer.
- Kommunen må ivareta naturområder for naturmangfold og ivareta forbindelseslinjer mellom disse.
- Kommunen må ha et godt kunnskapsgrunnlag for naturverdier før beslutninger rundt arealplanlegging tas.
- All tilgjengelig informasjon rundt naturverdier må ligge i naturbase slik at det er lett å finne fram slik at saksbehandlere og andre må lett kunne finne og bruke informasjonen.
- Kommunen må sette inn tiltak for å bekjempe fremmede arter.

2.3?

Mangler det et kapittel?

2.4 Kultur som samfunnsbærer

FNF Akershus synes kommunen har mange gode mål, delmål og strategier rundt punktet kultur som samfunnsbærer.

Tilgjengelighet gjennom digitalisering

Bruken av kart har endret seg de siste årene med hyppigere bruk av digitale medier. Det forventes av brukerne at de kan finne adekvat informasjon digitalt. Fylkeskommunen og andre kommuner i fylket har tatt i bruk sosiale medier som informasjonskilde for aktivitet og/eller utviklet aktivitetsapper for å synliggjøre mulighetene i kommunen (f.eks. [Aktiv i Akershus](#), [Asker kommune](#)).

Vi mener:

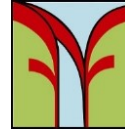
- Digitale ressurser må være oppdatert for at det skal være lett å nyttiggjøre seg kunnskapen som finnes, og for at det skal bli lettere å oppdage hvor vi mangler informasjon.

2.5 Bolig

Mye matjord rundt tettstedene og den regionale areal- og transportplanen (ATP) krever fortetting. Det er flott at Aurskog-Høland kommune følger opp ATP og på denne måten legger opp til knutepunktutvikling og byggegrenser.

Fortett med kvalitet

FNF Akershus vil minne om viktigheten av å fortette med kvalitet i områdene der boligutbyggingen skal bli størst, som Bjørkelangen. Det betyr å ha et godt kunnskapsgrunnlag som sier noe om naturverdiene og bruken av området som skal fortettes, ivareta grønne lunger, korridorer og ferdssårer for arter og befolkningen og ha et helhetlig perspektiv på arealplanleggingen i kommunen. Derfor er vi veldig fornøyd med at det i kommuneplanens s. 16 står: «*Boligområdene skal ha grønne lunger, og ha sammenhengende grøntstrukturer fra sentrumsområdene og ut i*

tilliggende skogsområder. Områdene skal ha bredde, kvalitet og tilgjengelighet som gjør dem til attraktive områder for rekreasjon og friluftsliv».

Det er viktig at friluftslivets infrastruktur blir med som en del av kartgrunnlaget som utbyggere og andre forholder seg til. Det gir en vinn-vinn situasjon hvor eksisterende turstier og skiløyper blir tatt hensyn til tidlig i planprosessen.

Regionalt samarbeid

Regionale arealbestemmelser må følges opp i kommunale planer for å se sammenhengene mellom arealer over kommunegrenser og dermed forhindre konflikter. Det er viktig å ha blikket utover egne kommunegrenser i kartet. Aurskog-Høland kommune bør derfor samarbeide med nabokommunene om helhetlige strategier for arealbruk for å hindre bit for bit utbygging.

Vi mener:

- Fortetting er flott. Husk å ivareta grønne strukturer i fortattede områder da dette er viktig for naturverdier og folkehelse.
- Kommunen bør samarbeide med nabokommuner for helhetlig arealforvaltning.

2.6 Landbruk

FNF Akershus synes kommunen har mange gode punkter rundt landbruk, men vi savner noe rundt skjøtsel som ivaretar biologisk mangfold.

Drift og skjøtsel som fremmer biologisk mangfold

På kommuneplanens s. 17 står det: «*Uten beitedyr og et aktivt landbruk vil landskapet gro igjen, sjeldne arter forsvinner og kulturlandskapsverdier utviklet gjennom årtier blir borte*». Dette må følges opp med mål og strategier angående skjøtsel av kommunens områder.

Det viktig å at kommunen jobber med problemstillinger rundt bl. a. vassdragsforvaltning, skjøtsel av åkerkanter og vegkanter og skjøtsel av kulturlandskap og slåttemarker. Aurskog-Høland kommune rommer lokaliteter av den utvalgte naturtypen slåttemark med A- og B-verdi (høyeste verdi) og er en landbrukskommune. Norge har et spesielt ansvar overfor ivaretagelse av slåttemarker ([Handlingsplan for slåttemark](#), 2009), og det finnes flere tilskuddsordninger som tilrettelegger for dette som f.eks. RMP-tilskudd og SMIL-midler. Vegkanter og åkerkanter kan skjøttes på måter som fremmer biologisk mangfold (f.eks. [Rett skjøtsel av vegkant](#), [Statens vegvesen](#), [Smart kantslått](#), [Universitetet i Sørøst-Norge](#), [Nasjonal pollinatorstrategi](#), 2018).

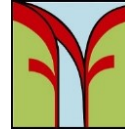
Vi mener:

- Kommunen må utarbeide mål og strategier angående drift og skjøtsel av kommunens områder som fremmer biologisk mangfold.

3. Folkehelse

FNF Akershus synes kommunen har mange gode mål, delmål og strategier rundt punktet folkehelse.

Ifølge kommuneplanen er Aurskog-Hølands utfordringer knyttet til livsstilssykdommer som diabetes og hjerte- og karsykdommer, overvekt og inaktivitet og psykisk helse. I tillegg øker aldersgruppen eldre mest.

Satsing på friluftsliv gir bedre folkehelse

Friluftsliv gir bedre fysisk og psykisk helse. [En rekke studier](#) viser at naturopplevelser er stressreducerende, reduserer angst og depresjon og bidrar til positive tanker. Friluftsliv er et lavterskeltiltak da det er enkelt å tilrettelegge for, krever lite utstyr og kan utøves på alle typer ferdighetsnivåer. Dermed har også denne typen aktivitet størst potensial å nå ut til enda flere, i alle aldre, fra barn til eldre. Mer enn halvparten av befolkningen har også et ønske om å tilbringe mer tid i naturen ([TNS Gallup, 2017](#)). Friluftsliv er også en viktig bidragsyter til en sunnere kommuneøkonomi. Rapporten fra [Vista Analyse](#) (2016) slår fast at det er 80 milliarder kroner (203 millioner for Aurskog-Høland kommune) å hente ut i gevinst årlig ved å få flere ut i aktivitet – og peker på at friluftsliv er den enkleste måten å få flere aktive på.

Nære naturområder er viktig

For de minst aktive gruppene er god tilrettelegging, trygghet, enkel og nær tilgang til rekreasjonsområder viktig. Det er derfor svært viktig å ivareta nærfriluftsområder og ferdselsårer/smug og smett og sikre og ta vare på alle barnetråkk. Nasjonale retningslinjer for kommunale grønnstrukturplaner fastslår at det bør være mindre enn 500 meter fra bolig til nærmeste grøntområde eller turveinett ([Handlingsplan for friluftsliv, 2018](#)). Alle boligområder bør ha lett tilgang til marka ved at det legges til rette for dette allerede i planleggingsfasen. Det koster lite å legge inn merkede og skiltede turveier/turstier fra gangvei og P-plasser til friluftsområdene. Samtidig er enkel tilgang til marka og andre grønne områder et godt salgsargument for utbygger.

Aurskog-Høland kommune bør ha utstyrsbase(er) for utlån av friluftsutstyr for å motvirke sosial ulikhet, rekruttering til friluftsliv/fysisk aktivitet. Gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner. Eksempelvis [BUA-ordningen](#).

Samarbeid og tilrettelegging for frivilligheten

Samarbeidsavtaler og tilrettelegging for kontinuerlig drift av frivillige organisasjoner er små, viktige investeringer som kan gi stor avkastning for kommunen. Faste tilskudd til kontinuerlig drift er svært viktig.

Kunnskap er viktig

Det viktig å sikre kompetanse på friluftsliv. Det er bra at kommunen har startet med det nasjonale prosjektet Kartlegging og verdsetting av friluftsområder. Det er like viktig at grunnlaget revideres jevnlig.

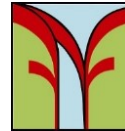
Se også kommentarene rundt digitalisering under kap. 2.4.

Vi mener:

- Kommunen må ivareta nærfriluftsområdene og grønne ferdselsårer.
- Kommunen må sikre maks 500 m til nærmeste turvei/grøntområde for alle boliger.
- Kommunen bør ha utstyrsbase(er) for utlån av friluftsutstyr.
- Kommunen bør etterstrebe å gi frivillige organisasjoner faste tilskudd til drift slik at deres tidsbruk konsentreres rundt aktivitet, ikke søknader og rapporter.
- Kommunen må ha et godt kunnskapsgrunnlag for friluftsverdier før beslutninger rundt arealplanlegging tas.

4.2. Helse og rehabilitering

FNF Akershus anbefaler å bruke friluftsliv og natur i helsearbeidet. Se kommentarer over i kapittel 3.

Vi mener:

- Kommunen bør se på mulighetene til å inkludere natur og friluftsliv i arbeidet med helse og rehabilitering.

4.4 Teknisk drift og kultur

FNF Akershus viser til kommentarene rundt digitalisering under kap. 2.4, typer av skjøtsel under kap. 2.6 og utlånsentraler, skilting og merking og faste tilskudd til frivilligheten under kap. 3.

5 Kommuneplanens handlingsdel

5.8 Idrettsanlegg og friluftsliv

FNF Akershus viser til kommentarene rundt digitalisering under kap. 2.4 og utlånsentraler, skilting og merking og faste tilskudd til frivilligheten under kap. 3.

Aurskog-Høland kan bli med på regionale tiltak gjennom Aktivitetsløftet

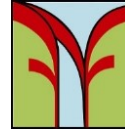
Akershus fylkeskommune vedtok i desember 2016 «Aktivitetsløftet - regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus for 2016-2030». Planen beskriver den nye, langsiktig og samlet satsing på fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus, for å løse felles regionale behov. Hvert år arrangeres også «[Aktivitetsløft-seminaret](#)», en årlig møteplass mellom fylkeskommunen, kommuner og organisasjoner i fylket som gir en unik mulighet for samarbeid for alle som bidrar til å utvikle fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus. Aurskog-Høland kommune oppfordres til å delta på dette. Tiltak som inngår i handlingsprogrammet kan motta økonomisk støtte til oppfølging av den regionale planen «Aktivitetsløftet».

Som en del av Aktivitetsløftet er «[Regionalt råd for anlegg og fysisk aktivitet](#)» opprettet. Rådet skal være et rådgivende organ for Akershus fylkeskommune i saker som omhandler regionale områder og anlegg, samt aktiviteter på tvers av kommunegrensene.

7. 1. Nasjonale og regionale føringer

FNF Akershus er glad for at viktige overordnede føringer er listet opp under dette kapittelet. Vi savner allikevel flere føringer som bør være med i kommunens planarbeid:

- [Regional plan for masseforvaltning i Akershus, 2016](#)
- [Meld. St. 18 \(2016–2017\) Berekraftige byar og sterke distrikt](#)
- [Klimaprofil Oslo og Akershus, 2017](#)
- [Nasjonal pollinatorstrategi, 2018](#)
- [Meld. St. 14 \(2015–2016\) Natur for livet — Norsk handlingsplan for naturmangfold](#) da særlig kap. 5.4 om arealforvaltning og kap. 9 om lokale og regionale myndigheters ansvar
- [Meld. St. 18 \(2015–2016\) Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet](#)
- [Handlingsplan for friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet, 2018](#)
- [«Aktivitetsløftet - regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus for 2016-2030», 2016](#)

7.3 Medvirkning

Kommunene får mer og mer ansvar for forvaltning av natur, friluftsliv og folkehelsearbeid. Lokale natur- og friluftslivsorganisasjoner sitter på en enorm kunnskap, og vi ber om å bli inkludert i videre prosesser der innhenting av kunnskap om natur- og friluftsverdier/-interesser i kommunen. Ta gjerne kontakt med FNF Akershus eller natur- og friluftslivsorganisasjonene direkte for informasjon og samarbeid om ønskelig.

FNF Akershus ønsker stå på kommunens høringslister

FNF Akershus ønsker å stå på høringsliste i saker som angår natur- og friluftslivsinteresser. Vi gjør oppmerksom på at vi ønsker å stå på lister i tillegg til andre natur- og friluftslivsorganisasjoner, og ikke som en erstatning.

Bestemmelser

FNF Akershus er fornøyd med at gode punkter relatert til natur og friluftsliv er tatt med i kommuneplanens bestemmelser, som f.eks. 2.6 Grønnstruktur, 3. LNF-områder og 3.2 Forbud mot tiltak langs sjøer og vassdrag.

Vi savner imidlertid bestemmelser rundt følgende:

- Unngå spredning av fremmede arter
- Bevaring av kantvegetasjon rundt vassdrag
- Bevaring av kulturlandskap
- Størrrelse på grøntareal i fortettingsområder

Vi mener:

- Kommunen bør legge til bestemmelser rundt punktene nevnt over.

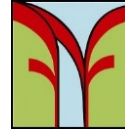
Vedlegg til kommuneplanen

3. Konsekvensutredninger (+ 4. Kulturminner, 5. Naturverdier og 6. Friluftsliv og rekreasjon)

Konsekvensutredningskapittelet virker noe uoversiktlig. Kapitlene 4. *Kulturminner*, 5. *Naturverdier* og 6. *Friluftsliv og rekreasjon* i vedlegget til kommuneplanen bør ligge som underkapitler til vedleggets kapittel 3. *Konsekvensutredninger* da det ser ut til at disse kapitlene er en del av konsekvensutredningen.

Det er vanskelig å se hvilke konsekvenser de enkelte arealinnspillene vil ha for temaer som er aktuelle for oss, som kulturminner, biologisk mangfold og friluftsliv. Det er også vanskelig å se om kommunens begrunnelse for om arealinnspill er tatt med eller ikke tatt med i arealdelen er basert på temaene som er konsekvensutredet. Konsekvensutredning for arealinnspill til kommuneplaner bør gjøres etter den velkjente og mye brukte metodikken [Statens vegvesens Håndbok V712](#), slik flere andre kommuner i Akershus har valgt å gjøre (f.eks. Hurdal).

Naturverdier. Det er flott at kommunen har sjekket ut naturverdier i kommunens viltkart, MiS registreringer, Naturbase og Artskart. Ifølge plandokumentene er det ikke funnet noen registreringer. Merk at databasene ikke er uttømmende. Det kan finnes truede arter, viktige naturtyper, viktige viltområder og fremmede arter i det aktuelle området selv om det ikke er blitt registrert. Legg alltid

føre-var-prinsippet (naturmangfoldloven § 9) til grunn. Vi anbefaler at det gjennomføres full kartlegging av ulike artsgrupper, dvs. fugl, pattedyr, amfibier, insekter, karplanter, sopp, lav og moser. Det er viktig at slik kartlegging gjøres av kompetente fagpersoner på våren/forsommeren, da muligheten for å oppdage arter er størst

Friluftsliv og rekreasjon. I følge konsekvensutredningen (s. 34) berører utbyggingsområdene i liten grad friluftsliv- og rekreasjonsområder. Vi stiller spørsmålsteget ved grunnlaget for denne påstanden da prosjektet Kartlegging og verdsetting av friluftsområder ikke er ferdigstilt. Vi savner en henvisning til dette prosjektet.

Vi ønsker dere lykke til med det videre arbeidet med planen.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker
Fylkeskoordinator
FNF Akershus

Forum for Natur og Friluftsliv Akershus er et samarbeidsnettverk mellom 13 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Akershus: Den Norske Turistforening Oslo og Omegn, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, Akershus og Oslo Orienteringskrets, Oslo og Omland Friluftsråd, Skiforeningen, Norges Jeger- og Fiskerforbund – Akershus, Oslofjordens friluftsråd, Norsk Organisasjon for Terrenngsykling – Oslo og Omegn, Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus, Nesodden Kajakklubb, Østmarkas Venner, Lillomarkas Venner og Bærum Natur- og Friluftsråd.